

WYTYCZNE DO PRZYGOTOWYWANIA DOKUMENTACJI NAGROBKÓW NA POTRZEBY PORTALU „DZIEDZICTWO ZA GRANICĄ. BAZA POLONIKÓW”

<https://baza.polonika.pl/>

ZASADY OGÓLNE

1. Baza ma strukturę hierarchiczną, zakładane są karty cmentarzy i powiązane z nimi karty dokumentacyjne nagrobków oraz karty osób pochowanych.
2. Wszystkie karty nagrobków muszą być powiązane z cmentarzami.
3. W zależności od zakresu prowadzonych prac dokumentacyjnych oraz specyfiki poszczególnych cmentarzy możliwe są trzy rodzaje dokumentacji:
 - pełna dokumentacja nagrobka zawierająca: opis inwentaryzacyjny, spisane inskrypcje, określony szczegółowo materiał, podane wymiary nagrobka, podaną lokalizację – koordynaty GPS, dokumentację fotograficzną,
 - - dokumentacja uproszczona, w której pomijany jest m.in. opis dokumentacyjny,
 - - wykaz miejsc pochówku w formie pliku PDF dołączanego do karty cmentarza.

Co do zasady dokumentacja na potrzeby Instytutu Polonika wykonywana jest dla cmentarzy innych niż wojenne¹ (dalej określanych jako cywilne). W przypadku cmentarzy wojennych dokumentacja przed publikacją musi być przekazana do MKiDN do Departamentu Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Miejsc Pamięci, a zasady jej udostępnienia ustalone z przedstawicielami MKiDN.

¹ Termin grobów i cmentarzy wojennych definiuje Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. z późniejszymi zmianami o grobach i cmentarzach wojennych:

Art. 1. Pojęcie grobu i cmentarza wojennego

1. Grobami wojennymi w rozumieniu ustawy są groby i miejsca spoczynku:

- 1) poległych w walkach o niepodległość i zjednoczenie Państwa Polskiego;
 - 2) osób wojskowych, poległych lub zmarłych z powodu działań wojennych, bez względu na narodowość;
 - 3) sióstr miłosierdzia i wszystkich osób, które, wykonując zlecone im czynności przy jakiegokolwiek formacji wojskowej, poległy lub zmarły z powodu działań wojennych;
 - 4) jeńców wojennych i osób internowanych;
 - 5) uchodźców z 1915 r.;
 - 6) osób wojskowych i cywilnych, bez względu na ich narodowość, które straciły życie wskutek represji okupanta niemieckiego albo sowieckiego od dnia 1 września 1939 r.;
 - 7) ofiar niemieckich i sowieckich obozów, w tym cmentarzyska ich prochów;
 - 8) osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem totalitarnym lub wskutek represji totalitarnych lub czystek etnicznych od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.
2. Groby rodzinne, chociażby w nich były umieszczone zwłoki osób, wymienionych w ust. 1, nie są grobami wojennymi.
3. Cmentarzami wojennymi w rozumieniu niniejszej ustawy są cmentarze, przeznaczone do chowania zwłok osób, wymienionych w ust. 1.
4. Groby wojenne zasadniczo powinny być zgrupowane na cmentarzach wojennych.

W przypadku gdy stopień przygotowania merytorycznego uczestników projektu nie pozwala na wykonanie pełnych lub uproszczonych kart dokumentacyjnych, wykonujemy jedynie wykaz dla wszystkich nagrobków.

I. W przypadku cmentarzy cywilnych pełną dokumentację wykonujemy wyłącznie dla nagrobków sprzed 1945 roku i wybranych nagrobków odznaczających się większą wartością artystyczną bądź historyczną (np. szczególnie zasłużonych osób), które powstały po 1945 roku.

II. Uproszczoną dokumentację wykonujemy, gdy mamy np. większą liczbę typowych obiektów bez większej wartości artystycznej lub historycznej; co do zasady dokumentację wykonujemy również dla obiektów przed 1945 rokiem, a w uzasadnionych przypadkach także po 1945 (np. ze względu na wartość historyczną). Dokumentacja uproszczona może być również traktowana jako poprzedzająca pełną dokumentację (np. dokumentacja z uproszczonymi kartami wykonywana jest przez wolontariuszy, a następnie wykonywana jest profesjonalna dokumentacja dla wybranych obiektów).

Co do zasady nie wykonujemy pełnej lub uproszczonej dokumentacji dla nagrobków po 1945 roku, o ile nie ma ku temu dodatkowych przesłanek.

III. W przypadku nagrobków powstałych po 1945 roku wykonujemy kartę cmentarza, do której dołączony jest wykaz pochówków.

W wykazie powinny pojawić się podstawowe informacje w formie tabeli (**uwaga: dla jednego nagrobka niezależnie od liczby pochowanych w nim osób zakładamy jeden wpis**):

- Liczba porządkowa
- Nazwisko i imię osób pochowanych
- Rok urodzenia
- Rok śmierci
- Informacje biograficzne (opcjonalnie)
- Treść inskrypcji
- Lokalizacja (dane GPS lub numer na dołączonej mapie)
- Fotografia

Lp.	Nazwiska i imiona (lata życia)	Informacje biograficzne (opcjonalnie)	Inskrypcja	Pozostałe informacje	Lokalizacja	Fotografia
-----	--------------------------------	---------------------------------------	------------	----------------------	-------------	------------

Przygotowując wykaz, należy wskazać, czy obejmuje on wszystkie nagrobki, czy tylko wybrane. W przypadku gdy obejmuje wybrane, należy wskazać informację, gdzie znajduje się dokumentacja pozostałych. W wykazie można również umieścić te nagrobki, dla których wykonana została pełna dokumentacja, wskazując (w polu pozostałe informacje) informację o wykonaniu również pełnej dokumentacji dla danego nagrobka.

Dokumentacja musi być przekazana w formacie PDF oraz w pliku edytowalnym (doc, docx, rtf). Zalecany format: A3, układ poziomy.

Dla jednego cmentarza mogą być wykonywane różne typy dokumentacji, np. dla wybranych obiektów pełna (typ I), dla standardowych uproszczona (typ II), dla powstałych po 1945 roku wykaz nagrobków z fotografią (typ III).

W przypadku przekazywania dokumentacji w formie kart ewidencyjnych należy wypełnić wszystkie informacje zawarte w karcie, o ile są dostępne.

WYTYCZNE SZCZEGÓŁOWE

Zasady merytoryczne opisu i dokumentacji wizualnej muszą być przygotowywane zgodnie z *Podręcznikiem do inwentaryzacji polskich cmentarzy i nagrobków poza granicami kraju*. Karty mogą być przekazywane w formie kart ewidencyjnych w wersji elektronicznej lub w formie bezpośrednich wpisów do bazy (metoda zalecana), ponadto powinna być przekazana pełna dokumentacja fotograficzna, bez kompresji plików.

Zasady opisu pól w bazie Instytutu Polonika „Dziedzictwo za granicą. Baza poloników”

Wszystkie wpisy – o ile nie zostało to zaznaczone inaczej – zaczynamy małą literą.

1. Pole nazwa

Rozpoczynamy WIELKĄ LITERĄ, kończymy bez kropek. Np. Nagrobek Jana Kowalskiego

UWAGA: NIE WPISUJEMY drugiego imienia, z domu itp. (do tego służy karta osobowa). W przypadku do 3 osób wpisujemy wszystkie osoby w kolejności alfabetycznej, np. Nagrobek Anny, Jana i Marii Kowalskich. W przypadku większej liczby osób pochowanych wpisujemy Nagrobek rodziny Nowickich, ew. Nagrobek rodzin Kowalskich i Nowickich, ew. Nagrobek rodziny Kowalskich i Antoniego Nowickiego itp. W przypadku anonimowych grobów podajemy Nagrobek N.N. – uwaga na zapis N.N. – w ten sposób (czyli niepoprawny jest zapis NN, N. N., nn itp.). NAZWA MUSI BYĆ ZWIĘZŁA

2. Opis

Zaczynamy WIELKĄ LITERĄ, kończymy. Zasady opisu muszą być zgodne z *Podręcznikiem do inwentaryzacji polskich cmentarzy i nagrobków poza granicami kraju*.

3. Inskrypcja

Jeżeli jest więcej niż jedna – każdą zaczynamy w nowym wierszu (ale bez dodatkowego światła między nimi) wg schematu: 1. Tu leżą zwłoki / imię państwa KOWALSKICH //. 2. Gdy zmarli to smutek nastąpi / wrony i kruki się zleciały //. ***** Uwaga na zapis numeracji: 1. (numer i kropka). Numerację stosujemy, jeżeli jest więcej niż 1 napis.

Nie określamy, gdzie znajdują się napisy – to zaznaczamy w opisie nagrobka. Należy zachować logiczny ciąg tekstu inskrypcji. ***** Poszczególne wersy oddzielamy / (wg schematu wyraz[spacja]/[spacja]wyraz np. zmarł. / Wieczny ***** Uwaga: jeżeli mamy w treści inskrypcji datę łamaną np. 11/2 (11 lutego), to zapisujemy ją bez przerwy – np. zmarł 11/2 1900 e. / Wieczny odpoczynek //. ***** brak jednego znaku zaznaczamy jako [.], dwóch znaków jako [..], trzech i więcej jako [...]. Uwaga: treść inskrypcji musi być identyczna z napisem na obiekcie, wszelkie dopowiedzenia itd. umieszczamy w uwagach.

4. Data

Np.: ok. 1600, 1890–1895, przed 1600, po 1600. Nie wpisujemy słowa "rok", zaczynamy małymi literami, stosujemy skróty: ok. = około, ćw. = ćwierć, w. = wiek etc. W zakresie dat stosujemy półpauzę.

5. Dodatkowe informacje dotyczące materiału

Zaczynamy MAŁĄ LITERĄ. Informacje o niestandardowych wymiarach, np. wymiary poszczególnych elementów składowych. Nie powtarzamy wymiarów podanych w polu podstawowym. W przypadku tego pola podajemy również jednostkę miary (cm), poszczególne wymiary oddzielamy przecinkiem – zapis np. krzyż: 137 x 79 x 2, cokół: 99 x 51 x 33, opaska: 40 x 67 x 135 (między poszczególnymi wymiarami wpisujemy x, wszystko wpisujemy w ciągu – nie dzielimy na odrębne wiersze).

6. Dodatkowe wymiary

Zaczynamy MAŁĄ LITERĄ. Informacje o niestandardowych wymiarach, np. wymiary poszczególnych elementów składowych. Nie powtarzamy wymiarów podanych w polu podstawowym. W przypadku tego pola podajemy również jednostkę miary (cm), poszczególne wymiary oddzielamy przecinkiem – zapis np. krzyż: 137 x 79 x 2, cokół: 99 x 51 x 33, opaska: 40 x 67 x 135 (między poszczególnymi wymiarami wpisujemy x, wszystko wpisujemy w ciągu – nie dzielimy na odrębne wiersze)

7. Zasady opisu fotografii

Wszystkie pliki muszą mieć określony typ licencji (zalecamy stosowanie licencji otwartej np. CC-BY 4.0).

8. Zasady przekazywania dokumentacji fotograficznej

Zdjęcia wgrywane do bazy muszą mieć format jpg, jpeg, png i wielkość nie większą niż 1 MB. Rozszerzenie musi być wpisane małymi literami.

Poziom kompresji i rozdzielczości nie mogą zakłócać czytelności fotografii.

Dokumentacja fotograficzna musi być przekazana, niezależnie od wgrania zdjęć do bazy, w formie nieskompresowanych plików w formacie JPG/JPEG, PNG, TIFF lub (i) RAW. Nazwy plików muszą pozwalać na jednoznaczne ich powiązania z obiektami.

Do każdej dokumentacji musi być dołączony opis metodologii dokumentacji, np. informacja czy dokumentowane były wszystkie obiekty, czy wybrane i wg jakich kryteriów, np. nagrobki do 1945 roku.

9. Zasady przekazywania dokumentacji tekstowej (jeżeli nie jest wprowadzana bezpośrednio do bazy)

- a. Wszystkie karty powinny być przekazane w edytowalnym pliku tekstowym (DOC, DOCX, RTF) oraz w formacie PDF.
- b. Do każdej dokumentacji musi być dodana informacja o projekcie:
 - - nazwa,
 - - opis,
 - - wykonawcy,
 - - czas realizacji,
 - - inne informacje.